

ՕՐԵՐԻՔ ԲԵՂ ԵՐԼԿՆ, ԲԵՂԵՐԵՂԿՆ ԵՒ ԵՆԵՏԻՐԵՂԿՆ

6 Συμβολισμοί:

Ուրիշ գործակալ մը ընտելւիցաւ անոր տեղը նմանապէս լքէ՛հմէ՛ք քիչնոխ անունով, փէրդէվ փաշային եղբայր, որ Մտանա երթայ :

Չիափաճառվե՞լ որ իրեք օր էլ Վեննայեյն ելած ճամբորդություն կընէր, իրիկվան գեմպանդոկ մը ահառափորբիկ գիւղաքաղաքի մը զլլան մօտ, ու իրեն հանգէլս յարմար տեղ մը կարծելով՝ հոն իջաւ. ու աղաչեց որ ձիուն հոգ տանին. և յետոյ մօտեցաւ կռակին, չորցուց լուծերը ու սեղան նստաւ, որ իրիկվան հայր ուսէ պանդոկապետին ու անոր ընտանեացը հետ, որոնք խիստ պարկեշտ ու աստուածաստիտ մարդիկ կերեկայէին իրեն: Կիւրախօրի տանը՝ երբոր իմացվեցաւ որ ճամբորդը Վեննայեյն կուգայ՝ մէկը հմեկալը սկսան հետաքրքրութիւն ցուցնել որ մայրաքաղաքին լուրերը իմանան. ձիափաճառն ալ իր գիտցածները պատմեց անոնց: Էջևտոյ հարցոց պանդոկապետը լեզվէն զպատճառաւ Վիեննա գացած էր՝ ան. ու Չիափաճառվեալի պատասխան տրոջաւ, թէ իրեն խիստ աղեւ ձիերը ծախելու համար, որոնց նմանը ամենեւին տեսնուած չէր ան աեղի վաճառանոցին մէջ: Պանդոկապետը ապա խօսքը բնուն պէս, իր դիմացը

— Մուհիպ էֆէնտին, նախկին ատենադպիրը
Խայրահիմ փաշային, որ քանի մը ժամանակ է Պո-

Հացէն ետքը՝ յոգնած ըլլալով, աղաչեց որ իրեն համար պատրաստուիւմ սենեակը ցուցնեն որ երթայ հանգչի։ Պանդոկապետն ալ իսկոյն ճրագ մը առաւ, ու մէկ պզտիկ դաւիթէ(աւուէ) մը անցնենով՝ առանձին տեղ մը տարաւ ճամբորդը, ուր տեղ մէջէ մէջ երկու սենեակ կար որոնք բաւական մարբութիւն ունէին, ու մէկ անկողին մը պատրաստուիւմ էր լիբրորդ սենեակին մէջ։ Նշրբոր պանդոկապետը ետ դարձաւ, ձիալաճառք հանվեցաւ, հանեց մէջքէն իր դօտին, որու մէջ կաշիէ քսակ մը կար ոսկիով լեցուն։ ու զինքը ապահովցնելէն խտրք՝ որ քսակը ինտոր գոցած էր անանկ կրկենայ, նմանապէս իր թղթեբուռն պահարանն ալ՝ պատըռտած մաղաղաթովով՝ ծրարած, ուրտեղ պահէր էր աւտորիական պանքային փոխանակող իրերը (քամպիաշները) քսակը ու թղթեբուռն պահարանը գլխու բարձին տակը դրաւ, մարեց ճրագը ու պտակեցաւ, փաթը տալով՝ Վատուեյ իր յաջող ճամբորդութեանը համար։ Է որովհետեւ յոգնած էր, ու ամենէին կասկած մը չունէր պանդոկը գտնելուն ետեւ միտ, մէկէն քունը տարաւ։

— Քանի մը օրէ որ մօտ գեղեցուն մէկուն մէջ, տաճկէ կին մը սարաննեցին. կրպիլ Թէ՛ անդամանդէ զարդեր ունի եղեր վրան կինը; ու զանոնք յափըշ տակելու համար աս չարութիւնը գործած են :

10 *Stenophora*

Քանի մը ամիս է որ՝ Տէնիզլիի Մուհամադ Տա-
վադը օղուն, քաղաքացիներուն հետ սերով չե-
կրնալով երթալ ու շատ անկարգութիւններ լլա-
լով, ժողովուրդը մուհամադէն պալատը քարկոծե-

Մէկ երկու տամէր որ անուշ քուն մը կը քաշէր ճամբորդը, երբոր յանկարծ արթննցաւ պատուհանին ձայնէն որ կը բացվէր, ու իսկոյն զգաց գիշերփան պաղ հոմը. նոյն վայրկեանին ելաւ. նստաւ անկողինին մէջ ու առսաւ որ իր գիմացի պատուհանէն մարդ մը գլուխը ներս խօթեր է ու ջանք կընէ որ սենեակը մանայ. լսեց նաև շատ մարդու ձայն, որոնք վարը պատուհանին երբեք կեցած կը խօսէին: Սեղապատաւ եղաւ ողորմելի ճամբորդը, ու ինչ ընելը չի գիտնալով՝ շուտ մը իջաւ պահլեցաւ անկողինին տակը:

Վերջերս մեր անցնկիցն հոգիք, մէկ մարդ մը ցած-
կեց սենեակին մէջ, որ գորտորեկելով ու պատէ պատ
զարնրովելով մտեցաւ անկողինին, ձիալաճառը՝ թէպէտ
և սաստիկ ահոտդողի մէջ ինկած մահուան դուռը հա-
սած էր, չստու ամենայնիւ հասկըցաւ որ գինով մըն է
և երկուք Բայց ասով ալ սիրտը չէ հանգարտեցաւ, վասն
զի կը մտածէր թէ դուցէ գինովցած է որ ալ աւելի հա-
մարձակ ըլլայ՝ նաև ուրիշ մարդիկներու ձայն ալ լսած
էր, ու անանկ կը կարծէր թէ անշուշտ պատրաստ կե-
ցած են հոն որ վեր ելլան ու ներս մտնալով օգնեն ի-
րենց ընկերին, թէ որ ընդդիմութիւն ընող մը ըլլայ
անոր :

րեն ու զուրա վրա ընտանիքն զանկալ : Եւոր վրա՝
Սուղայի ֆէրիք բարեխնամ Լըրիֆ փաշան , հա-
սարակութեան օգտին հայրաբար մէջո հոգ տանե-
լով՝ բարձրագոյն Վրան , աւ բանին համար հարկա-
ւոր եղած տեղեկութիւնները տրւաւ . ուստի յիշ-
եալ Տալաղը օղուն իր իշխանութիւնէն ելլալով՝
անոր տեղը հերոսութեան կողմանէ խոհեմաբարոյ
Սաթիպէ Էֆէնտին ընտրուիցաւ , ու Հաճի Պէյ
անունով մէկնալ յիշեալ քաղաքին կառավարիչ
զրկեցաւ . Կաւ Եւրայի անդամներնալ պատրաստ
ըլլալով՝ ամենքնալ մէկ տեղ Եւրայի Ե Էրիֆին
հրամանին համաձայն , քաղաքին ու ան ժողովուրդոյ
բարեկարգութեանը հոգ տանել սկսեցին :

Բայց քանի մը դորձերու համար , քաղաքին
կառավարիչը ու դատաւորը բարձրագոյն Վրան
հրամանին դէմ առաջարկութիւններ ընելով՝ ու աւ
բանին մուհասարը և Եւրայի անդամները հաւանու-
թիւն չի տալով , ուղեցին որ արդարութեամբ կա-
տարվէ ամեն բան : Եւոր վրա Տէնիզ լի կառա-
վարիչը ու դատաւորը թշնամի ըլլալով արդարաւոր
մուհասարին ու Եւրայի անդամներուն , քաղաքին
խուղաբար մարդիկներուն հետ միաբաներ են ու
մեծ գայթակղութիւն պատճառեցին , հրատարակե-
լով (թեմութեան ընելով) թէ՛ բարձրագոյն Վրան
ժողովրդէն ուղած հարկը հազարին 100 փարայ
չիցալ , աւ նոր հարկադրութիւնները՝ մուհասարը
ու ժողովքին անդամները իրենց անձնական օգտին
համար հատատել կուզեն . ու աւ բանին համար
քաղաքին կառավարիչին կողմանէ գաղտուկ գիրք
խրկուիլէ գեղերը , ու միամիտ ժողովուրդնալ
հաւատալով աւանկ անհիմն խօսքերուն , բաւական
խուղաբար մարդիկներմիաբաներ՝ են ու Տէնիզ լի
եկերեն . ուր տեղ խնդութիւնները գոյել տալով՝ մու-
հասարը պալատը կոխերեն ըսելով թէ՛ ինչու համար
մեզմէն աւելի հարկաւանել կուզես : Սուհասարը Սա-
թիպէ Էֆէնտին ալ , իր բնական քաղցրութեամբ պա-
տասխանեց թէ՛ վաղը Եւրայի եկէք որ քննու-
թիւն ըլլայ աւ բանին վրայօք : Բայց աւ չարագործ
մարդիկները , անոր խօսքը բերանը ձգելով՝ սկսե-
րեն քարերով պատուհաններուն ապակիները (ճա-
մուրը) կոտրել . մուհասարը տեսնալով որ բանը գե-
ղի կերթայ , զուրա ելերէ . բայց անոնք թող չի տա-
լով բռնեցին զանկալ ու մեծ նախադիմութիւն բանալ

զրեցին : Կամապէս մուհասարին զլեւորը գրադիր
հաճի Սաթիպէ Էֆէնտին , ու Սիւրիֆ Էֆէնտին .
ասոնց իրեքին ալ պարտնոցէն շրջալ ու աւ
քերէնին գէլոյ (թօմուր) դնելով՝ իրեք օր իրեք գի-
շեր մէկ չոր խըսիլի վրա ձգեցին : Սիւրիպէս գա-
տաւորէն (հաքիմէն) ու քաղաքին կառավարիչէն ի
զատ , ուրիշ երեւելի մարդիկներէն որնոր գտերեն
մեծ նախադիմութիւններ ըրած են , ու շատերն ալ ան-
խնայաբար ծեծեցին : Կաւ արկղապետ (սանտրոգ
Էմին) յարգի մահաւորի հակաբերն տունը երեւ-
ու զինքը սպաննել ուղեցին . բայց մէկ երկու բա-
րեկամներուն աղաչանքովը ետ քաշվեցին :

Իրեք օրէն ետեւ աւ չարագործ մարդիկները ին-
քըղնեքնուն գալով , ու ըրածնէնեւն ետքը մու-
ծելով՝ բանտարկեալները բանտէն հանեցին , ու
միայն գրադիր Սաթիպէ Էֆէնտին պահելով հաշիւ
տեսնալով համար , մուհասարը Էֆէնտին ու միւրի
Էֆէնտին Սուղայ խրկեցին Կորին վսեմութեան
Լըրիֆ փաշային :

Սուհասարին մարդը տեսնալով՝ որ տիրոջը պա-
լատը եղած կարասիքները (էշէնները) օրէ օր կոր-
սըլելու վրա են , բոլորը ժող վեցով՝ Եւրայի տարեր
է՛ Կորին վսեմութեան Հալիլ Բեամիլ փաշային
զրկեցին եկած զժառանգ զխալածները պատմելով ,
ան ալ իսկոյն հրաման ըրած է , որ իր պալատին
մէջը ապահով տեղ մը դրվին յիշեալ կարասիք-
ները , շատմարդասիրութիւն ցուցնելով մուհասար-
ին մարդուն :

Եւրայի օր մինչև հիմա՝ Կորին Սեմութեանց
Հալիլ Բեամիլ փաշային ու Լըրիֆ փաշային բա-
րեքէր խնամքով , վերջիշեալ խուղութիւննե-
րը զազրած են ու հասարակութեան հանդատութիւ-
նը վերստին հաստատված է :

Կորին Սեմութեան Պօղոս Պէյին եղիպտական
վէճին համար ունեցած խաղաղասէր ու պարկեշտ
զիտաւորութեանց վրա խաղաղ չըլլալիս յայտ-
նի կը տեսնուի . ինչու որ դաշնակից չորս մեծ Տէ-
րութիւններնալ , անոր բարեմտութեանը վրա բաւա-
կան ապացոյցներ ունենալով , ու հաւատարմ ըլլալով
որ իր համեղիչ ու խոհական խօսքերուն՝ Կորին Բարձ-
րութիւն Սիւրիպէս փաշան ալ չափազանց յարգ ու

համարում ունի , անոր համար Լըրիֆ փաշային գրա-
ւոր ծանօթութիւններ խրկած ժամանակին , թէ
Լըրիֆ Սիւրիպէս փաշան , ու թէ Կորին փաշան
գետական Սուր փաշան Սիւրիպէս փաշան , միշտ կը պալա-
վիլեն ուր՝ կամ Կորին Սեմութեան Պօղոս Պէյին
ներկայութեանը տրվի փաշային , կամ չի տրված
անոր հետ առաջուց խորհուրդ մը ըլլայ : Լըրիֆին
գործոց պաշտօնատար Սուր փաշան Սիւրիպէս
փաշա Սիւրիպէս փաշան փաշային խրկած յայտա-
րարութեան մէջ ալ , չորս Տէրութեանց փոխա-
նորդները այնպէս որոշեցին Սեմութեան թէ՛ Կորին
Սեմութեան ներկայութեանը տրվի Սեմութեան Լըրի-
փաշային յիշեալ յայտարարութիւնը : Կաւ անգամ
ալ , երբոր Կորին Սեմութեան թիւն մեծաւոր Լը-
քան իր փաշային կառարեալ հնազանդութեան թուղ-
թը բարեգթութեամբ ընդունելով , պաշտօնատար
ներ որոշեց , որ Լըրիֆ փաշան երթան Բոմնոտոր
Կաթիլէն հետ , (սանտարն նաւատորմիցը բերելու
և ուրիշ որոշված գործքերը լրմնացնելու , Բոմ-
նոտոր Կաթիլէն առաջուց մէկ ժամի չափ խօսակցու-
թիւն ըրաւ Կորին Սեմութեան հետ , ու ետքը իս-
կին հարկաւոր պատրաստութիւնները եղան նաւա-
տորմիցին ճանապարհ ելլալուն համար :

Կ . Բ . Կաթիլէն փաշան ալ Պօղոս Պէյին խո-
հականութեանը ու ասանկ քաղաքական բաներու
համար ունեցած յաջողակութեանը վրա բաւական
հաւատարմութիւն ունենալով՝ յատկապէս զնա ու
ըրած էր մասնաւոր հրամանաւ , որ հաշտութեան
դաշնեքները կատարէ :

ՄԵՐՄԵՐԻՅԱ

2 Հոնալար :

Լըրիֆ փաշան շողեւաւր Սիւրիֆ փաշային հի-
մայ հատաւ Լըրիֆ փաշային , ուր տարած էր
Բոմնոտոր Կաթիլէն , Սուր փաշային (Կաթիլ-
փաշան) ու Սիւր փաշային :
Լըրիֆ փաշային կը գրեն ուր՝ Բոմնոտոր Կա-
թիլէն հոն հասածինպէս , մէկ ժամ խօսակցութիւն
ըրեք է՝ Կ . Ս . Պօղոս Պէյին հետ . յետոյ հը-
րաման ըրեք է՝ փաշան որ իսկոյն (սանտարն) Կա-
ւահանդէսը պատրաստուի որ ճամբայ ելլայ :

Բայց՝ սուրբաւ մնաց , երբոր տեսաւ որ աւ օտարա-
կանը իր հանդերձը մէ՛ զի նեւտիկնեքը , ինկաւ պառ-
կեցաւ անկողինին վրա . ու շուտ մը սկսաւ բարձր ձայ-
նով խորշալ : Եւ ասանկ ապահով ըլլալով աւ դիպ-
վածէն , երբոր կը մտածէր որ երթայ արթնցնէ պան-
դակին տէրը , որպէս զի ասանկ արտաւոր կերպով յա-
փըշտակված անկողինին տեղը՝ ուրիշ մը ուղէ անկից
ու հանգստանայ , լսեց որ կամացուկ մը գրի զուրը բա-
ցին ու օտքի ձայն կայ , յետոյ լսեց վեցաւ նաւ իր սեն-
եակին դուռը ու երկու հոգի տեսաւ դրանք մէջ , որոնց
մէկը պանդակապէս էր ու միւսը անոր տղան :

“Չորս տեղը դիւ , կըրէր հայրըցած ձայնով :— Սի-
վանար՝ բաւաւ ալան , երկու հոգի ենք մէկու մը դէմ .
նաւ պղտիկ դանակէ մը զատ՝ ուրիշ գէնը չունի քո-
վը , ահա խորունկ քունեղած է , չե՛ք ըրէր ինչ պէս կը
խորդայ ,

Եւ խօսքերը լսելով ձիափաշտը , բոլոր արիւնը պա-
ղեցաւ . ու գլխովին անշարժ կիցած անկողինին տակը՝
հաղիւ թէ կը զայրէ իր շունը : Պանդակապէս տղան
գրի սենեակին մէջ ձգեց ձրաղը ու դուռը գոցեց որ

ըսէր ներս չի դրնէ . վերջապէս աւ երկու չարագործը
կամացուկ մը մօտիկցան անկողինին : Սիւրիֆ փաշան մը անց-
նեքէն ետքը , խըստոց մը լսեց ձիափաշտը՝ որ կարծես
թէ իր տեղը կապակող ողորմելի մարդուն գրեկը կը կրտ-
րէին կամ չարաչար կը խոցէին . մէկէն ի մէկ սաստիկ
ցնցում մը ընելով ինքզինքն ինքզինքն սկսաւ հառաչել . յետոյ
բոլորովին կարեց ձայնը , ու սոսկալի լուրթիւն մը պա-
տեց սենեակին մէջ : Եւ ասանկ ըսաւ պանդակապէս .
“Եւ մէկ բան լրմնացաւ , եւ մարթնցի զանկալ . շուտ ըրէ ա՛ն-
տալով՝ որ գլխու բարձին տակն է :— Եւ ըսաւ տղան , քո-
տակ մը ու թղթի պահարան մըն է :” Եւ յետոյ երկու մարդ-
ասպան ալ դուռը ելան , ու ձրաղը հետեւին անկողնի
տեղերին գացին :

Երբոր հեռացան ասոնք , ձաւորորը ելաւ անկողինին
տակէն շուտ մը դուռը ցաթկեց ան փոքրիկ պատուհա-
նէն , ուսկից մտած էր զժառանգ երիտասարդը որ իր տե-
ղը մեղացունէ՝ ու արտոնեք գնաց դատաւորին պատմեց
ինչ որ տեսած էր . ան ալ իսկոյն իր զօրքը ժողվելով
եկաւ , ու պանդակին չորս գին պատեց որ բռնէ աւ չա-
րագործները :

Պանդակին մէջ ամենեւին ձայն ձուն չիկար . բայց երբոր
մօտիկցան անոնք ու ներսի ձայնը լսեցին , դատաւորը
քանի մը զննեք հետ անկողնի վրա ձաւորորը , կտրել
տրվաւ դուռը ու ներս մտածին պէս տեսաւ որ պանդակա-
պէս ու իր տղան փոս մը կը փորէին : Եւ մարդասպանները
երբոր տեսան ձիափաշտը , զարհուրելով սկսան կան-
ւորաւ , ու ինկան փուռեցան երեսի վրա : Օրինորնեք
ալ իսկոյն կապեցին ասոնց ձեռքերը , որոնք թէպէտ և
կը լսէին ձաւորորին ձայնը որ դատաւորին հետ կը խօսէր ,
բայց կը կարծէին թէ ոգի մըն է . ուստի հաղիւ թէ քանի մը
վայրկեան անցնէին ետեւ ու ըլլալով հասկըցան : Պանդա-
կապէս որ իր գաւկէն աւելի չար ու սրտոտ մարդ մըն էր ,
առաջ ինքը վերջուց աչքերը ու տնկեց ձաւորորին վրա ,
որ գեւ կը շարունակէր իր խօսակցութիւնը դատաւորին
հետ , ու աղէկ մը աչքէ անցնէին ետեւ . երբոր տեսաւ
որ ամենեւին վերքի մընչան չի կայ անոր վրան , մէկէն ելաւ
կայնեցաւ ու սկսաւ պոսալ :

“Եւ որ տրվեք որ մօտէն տեսնամ , թող տրվեք ի
ձեռքով գպչեմ անոր . . .” Եւ որ լսեց ձիափաշտը
վայրեցաւ ու շուտ մը մէկ գիքաւ վեցաւ : Եւ կը լսէին

ՎՊՈՅՐԸ ԻՄԻՐԱՅԻՆ՝ () ամանեան դրօշակը քաշել տրվեր է Տէրութեան նաւերուն վրա . ու ինքն ալ Մահաւորի բաժնի հաւաքով նաւը մտնալով իր դրօշակը ևս քաշեր է . և թէ եղիպտոսկան նաւերը՝ 21 թնդանթ նետելով ողջուններ են խաղաղութիւն Վրանք դրօշակը :

Աւստի կը յուսանք որ մինչև հիմա ելած է () ամանեան նաւահանդէսը Պօլիս դառնալու համար :

ՊԵՂՂԻԸ

Համառօտութիւն Վարօյեանի թաղման հանդէսին :

Փարիզ , 3 դեկտեմբեր 1840 :

Պերեգմանական հանդէսը որ ախտի պատմներ , անանկ մեծ ու փառաւոր եղաւ որով նման մօտ գալիս ընդուն մէջ ամմեանին տեսնելով չէ , ու հին ատենն ալ մէկ անգամ միայն տեսնելու համար : Վասն զի Պերեգմանական անուն հռոմայեցի կայսեր այրի կինը երբոր Պրինտիգի քաղաքին նաւահանգիստը ելաւ , գրկած ունեւալով մէկ սալիոր մը , որ իր երկանը մարմնոյն մոխիրը կար մէջը , մեծ սուգով ընդունիլն ցին զանկա : Պրինտիգին մինչև Հռոմանթիւ բազմ մութիւն լեցուած էր , որոնք խթալիայի ամմեն կողմէն եկեր ժողովրդէր էին ճամբուն վրա , աս երևելի պօրապետին նշխարքը ողջունելու համար , որ Հռոմ լիտս Վեսարին պէս քաջութիւնը միայնուցած էր դըր թութեան հետ : Վմեն մարդ իր երջանկութեանը յիշատակն անոր վրա հաստատած էր . աս բանիս համար իր մոխիրոյն Հռոմ համարը փառաւոր յաղթանակի մը նմանութիւն ունէր քան թէ յաղթանակութեան հանդէսի :

Վարօյեան ալ , որ բոլորովին հին ատենի զիւցազուններուն կը նմանէր , իր մեծութենէ ետքը աւանակ մեծ փառքերու արժանացաւ . իր մոխիրը բոլոր ժողովուրդին սիրտը կը շարժէր , ինչպէս որ կը նէր իր ներկայութիւնը , երբոր կերևնար անոնց յաղթութեան անունով մը իր ճակատին վրայ գըրված :

Հաւեր ըսված տեղէն մինչև Մեկարոններուն եկեղեցին՝ որ իր վերջին բնակարանը եղաւ , մեծ

հանդէսով տարին աս անմահ մարդուն դադաղը որն որ քիչ մը ատեն առաջ՝ դերի էր Մեղրիացոց ու Ովկիանոս ծովուն :

Ի՜նչ է պատճառը որ բոլոր Վարդի իս սուգը մը տաճ ու անթիւ բազմութիւն ժողովուրդեան ճամբաներուն վրայ լեցված , արցունք կը թափէ աս զիւցաղ նոյն նշխարացը վրա , ու բերաւոր մարդիկ ձեռքերն զէպ 'ի դադաղը երկնցրեկով կը բարեւեն զանիկա : Վասն զի ինքը եղաւ պատճառ աս աղբին աւանդը բարձրացնելու մեծամեծ յաղթութիւններով . մէկ խօսքով ինքը անձնաւորեց աս երկրին փառքը ու սրտիւր . ու աշխարհի վրա կայծակներ թափելէն ետքը , աղատութիւնը առաջ տարաւ ու բոլոր աղբերը լուսաւորեց :

Վս առաւօտ Վարդի աղբային պահապանները հանդիսական զգեստով հագնւած , զենքերն աւանդ ու գային որ ներկայ գտնուին Վարօյեան կայսեր ոսկորներուն փոխադրութեանը հանդէսին : Վէս օրէն երկու ժամ առաջ , Վրեւեան դաշտը ու բոլոր ծառազարդ ճանապարհները Վեյլիկ մինչև աս աւանդով կամուրջը , անթիւ բազմութիւն լեցված էր ու հետ զհետէ կ'ընկալէր վրայ էր : Վոյն ասունը Պէլ-Փուլի նաւաստիքը փառաւոր հագուստով զարդարված՝ կայսեր դադաղը հանեցին նաւէն , ու մեծաշուք կառքի մը վրա դըրին , որնոր նաւուն մօտիկցած գետեղերքը կը սպասէր :

Չարմանալի կառք մըն էր ասիկա , որով վրա հոյակապ շերիմ մը շինած կար . բոլոր պատուանդանը ծածկեր էին մանուշակազոյն թաւշով (խատիֆէով) ոսկեթել մեղրներ ու աստղեր բանված վրան , ու բոլորտիքն ալ արծիւներ . կառքին առջևի ու ետևի կողմը՝ ամմեն ազգաց դրօշակներով՝ չորս յաղթանակի նշաններ դրած էին : Հիշեալ շինծու շերիմը տասնչորս փոքրիկ ոսկեզօծ արձաններ կը վերցընէին , որոնց ամմեն մէկը մեր զիւսաւոր յաղթութիւնները կը ներկայացներ . անոր վրան դրած էին կայսերական պատմութեանը , թագը ու գաւազանը : Հարով (պիւրիւնձիկով) մը բոլորովին ծածկած էր կառքը . ու տասնըկէք ձի կը քաշէին զանկա , ցցունքներով (սօրդուճներով) գլուխնին սաղաթ : Վրբոր յաղթանակի կամար ըսված տեղը եկան , քիչ մը կ'ընդաւ կառքը , ու պատմեցին ինչն ալ քսանը մէկ

թնդանթ նետելով ողջունեցին :

Յիշեալ կամարին բոլորտիքը տասներկու մեծ սիւն կար , որոնք իրեք զոյն դրօշակներով զարդարված էին , ու վրանին կը կարդայվէր երևելի բաւաններուն անունը . Վթալիայի , Հռոմայի , Վարօյի , Հորանոսայի , Վրախոնայի և Եր : Վս կամարին տանիքը դրած էին Վարօյեանի փառաւոր արձանը , մէկ քովը պատմեցմանն ոգիին պատկերը ու մէկալ կողմը խաղաղութեան ոգիին . աս իրեք արձանին պատուանդանը՝ յաղթանակի նշաններով զարդարեւ էին , որոնք Վարօյեանի ըրած յաղթութիւնները ու պատմեցմանները միտք կը ձգէին : Վրկու հատ ալ ձիաւոր Համբաներու արձան կային , փառք ու Վեծութիւն ցուցնող : Վ Երջապէս աւանդմէ հետեւ դէպ 'ի չորս անկիւնը՝ մէյմէկ եռուտանի դրած էին , որոնց մէջէն գունաւոր բոց մը վեր կելլար ու կը փայլէր :

Վրեւեան դաշտին ամմեն մէկ բարձեւ սիւններուն զլուխը , մէյմէկ ոսկեզօծ արծիւ կար , իրեք զոյն դրօշակով ու վահանով մը , որոնց վրա երևելի յաղթութեանց անունը գրված էր :

Վրջային պահապանները երկու կարգ բաժնւած հանդէսին առջևէն կերթային իրենց զորապետներուն հետ . նմանապէս Վարդի բոլոր զօրքերը՝ փառաւոր հագնւած :

Վօյնիկի Վրեւեան կառքին առջևէն կերթար ձիով . իր գլուխը զէմբը , զինուորական հագուստը , ու բարձր հասակը , ամմենուն աչքին հաճոյական աւարկայ մը եղած էր . ամմեն մարդ անոր կը նայէր ու կը զմայլէր : Վաւ գիտէին թէ ի՜նչպէս ինքզինքը ան պաշտօնին նուիրելով , սիրով կատարեց ան երկար ծովային ճամբորդութիւնը , մինչև Վարօյեանին արքայանայ տեղը : Վսոր համար ուսկից որ կանցնէր ծագահասակ իշխանագունը՝ աս ինքու թեան աղաղակները կը լսէր որ օդը կը թնայցնէին , Վարի թագաւորը , ապրի Վօյնիկի Վրեւեան . ուստի զինուորական ծանրութեամբ ու արքայական քաղաքավարութեամբ շնորհակալ կըլլար անոնց՝ ձեռքով և գլխով : Վուսկի ու Վեւթուան զորապետները յիշեալ Վրեւեանի ետևէն կերթային . ժողովուրդը զանոնք ալ կը գովէր ցնծութեան աղաղակներով :

Պէլ-Փուլի նաւաստիքը՝ 400 հոգի , իրենց կացիները (պալաններ) ուսերնին զարկած , դադաղն քովէն կերթային , ինչպէս որ հռոմայեց անոնց Վօյնիկի Վրեւեան , ու անանկ կերևնար որ ասոնք միայն կը պահպանէին կայսեր կառքը :

Վս մեծոյն մէջ՝ երբոր թնդանթները Մեկարոններու պալատին կամարները կը թնայցնէին , կանոնաւոր ընթացքով մը կամաց կամաց առաջ կերթար կառքը . երկինքն ալ ան օրը պայծառ էր , կարծես թէ ինքն ալ ուրախակից կըլլար հասարակութեան հետ : Վ Երջապէս հասաւ կառքը յիշեալ պալատին առջին . իսկոյն երսունը վեց նաւաստիք վար առին դադաղը , ու ձեռքերնուն վրայ բըռնած ներս տարին արքայական գաւիթը ուր ուղի Վերապայծառ Վրքախիկոսոսը Փարիզը , բոլոր եկեղեցականներուն հետ կը սպասէր :

Օրհնած ջրոյն աղօթքները լրմնալէն ետքը , երսունը վեց պզտիկ օֆիցիալներ առին դադաղը եկեղեցնայ դուռը տարին :

Վէս օրը երկու ժամ անցեր էր , երբոր եկեղե.

ըսաւ դատաւորը , չմտ տեսնար որ զէնք չունի վրան նուրթերն ալ կապված են :

Վս ատենը մօտիկցաւ պանդոկապետը , և ուղածին պէս իր ձեռքը պտտեցնելէն ետեւ ճամբորդին վրան վերստին սկսաւ պօռալ :

“Վրեւեան ես մարդասպան չեմ . ո՞վ կը համարձակի ինծի մարդասպան կանչել” :— Հիմա անոր պայտոցը (խալաթը) կը տեսնանք որ աւ ձիւնաւոր , որ իսկոյն գէպ 'ի առանձին տեղը եղած սենեակները գնաց դատաւորին ու հոն գտնուողներուն հետ . մարդասպաններն ալ ասոնց կուէն տարին , որոնք հանդիստ սիրտով համարձակ կերթային : Վայց ան սենեակը մտնալուն պէս , ճրագներուն լուսովը տեսան որ ըսպանված մարդ մը կայ անկողինին մէջ , իսկոյն ճանչնալով ո՞վ ըլլալը՝ զարհուրեցաւ տղան , ու երեսը դարձնելով ինչաւ մարեցաւ : Հայրն ալ սոսկալի աղաղակով մը անկողինին վրա ինկաւ , ու արիւնոտ մարմինը գրկելով՝ յուսահատութեամբ կը պօռար . “Վրդեակ իմ , սիրելի որդեակ . . . ես իմ ձեռքովս սպաննեցի քեզի” :

Վս ատենը տարին բանար դըրին աս երկու մարդասպանը՝ վաղվան օրը քննեց դատաւորն ու իմացաւ որ սպանված

մարդը՝ պանդոկապետին պղծովի տղան էր : Վս երիտասարդը արեւելութեան մուրթիւնը ունենալով , անգիշերը՝ փոխանակ իր տեղը պտուկելու , ինչպէս որ կը կարծէին հայրը ու եղբայրը , գողտուկ տղեն դուրս կըլլայ ու գինեատունը կըրթայ իր գենեմով ընկերն 'ըր գանալու համար . Վրեւեան եկան վկայեցին ասոնք , դժբաղդ երիտասարդը տեսնալով որ չափէ դուրս խմած է , ու վախնալով թէ հայրը կը բարկանայ երբոր ան վիճալը տեսնալու ըլլայ զինքը անանկ ուշ ատեն , ուղեր է որ ան գիշեր առանձին սենեակներուն մէկին մէջ պտուկի , ինչպէս որ շատ անգամ պտուկած էր . ընկերներն ալ հիտը եկեր են ու օգնութիւն ընելէն ետքը անոր՝ պատուհանէն ներս մտնալու համար , քաշվեր գացեր են :

Վրանի մը օրէն ետեւ աս մարդասպաններուն գլուխը կը տրեցին , որովհետեւ խոստովանեցան իրենց ըրած աւանդներն ինքն . նաեւ ոսկին ու թղթերուն պահարանը որ պատճառ եղան ասոնց չարութեանը , առաւ ձիւնաւոր ամբողջ՝ ու սկսաւ շարունակել իր ճամբորդութիւնը :

ցականները մանուշակի գոյն զգեստով՝ ինչպէս որ մարտիրոսաց պաշտօնին կը հաղթեն, դադարին առջեւ ինկան ու բերին եկեղեցի մոտեցին. յօգն վիշտի փրկեալ սուրը ձեռքը առջեւէն կերթար: Են միջոցին մէջ սկսան երաժիշտները իրենց գործիքները հնչեցնել անանկ եղանակով մը՝ որ գիտես թէ տրամուծիւնը ու ուրախութիւնը մէկ տեղ խառնը ված էր:

Հատ հանդիսաւոր եղաւ այս վայրկեանը. թնդա նօթները օղը կը թնդանային, աղաղակն սլահա պանները զենքով կը բարակէին, եկեղեցւոյ մէջ դրա նշմարները՝ գլուխին բայ, աչքերին ու ձեռքերին զէպ'ի դադարը՝ որու մէջ այնքան փառք, ու այնքան մեծութիւն կը հանգչէր: Ենկարող զինուորներուն շատը ծնկան վրա եկած արցունքներն կըսրբէին:

Են ատենը տեղէն ելաւ թագաւորը, որ իր ընտանիքովը խորանին աջ կողմը նստած էր, ու եկաւ մօտիկցաւ դադարին:

Ենկարող զուարթ ձեռքի սուրը մինչեւ դետինը խնարհէրով, ըսաւ. « Են աս կը ներկայացնէ մեզ Եւրօլէօն կոչուող մարմինը »:

— Ես կընդունիմ զանի Գաղղիայի կողմանէ « ըսաւ թագաւորը բարձր ձայնով:

Յետոյ հրամայեց Պէլութան ու կուռիօ զօրապետներուն, որ կայսերական սուրը ու խոյրը (շախ զան) դադարին վրա գընեն. անոնք ալ շուտով կա տարեցին թագաւորական հրամանը:

Բոլոր եկեղեցին մանուշակի գոյն չուխաներով զարդարեւ էին, ոսկեթել զարդերով ու ծաղիկ պսակներով. անթիւ ջահեր ու ճրագներ կը վառէին:

Հանգստեան պաշտօնը լրանաւ երկու ժամ քչեց. Գերապայծառ Եւրօլէօն փարիզու շնչեցեղոյ սրտտարազը մատոյց:

Վերջապէս այս մեծ ու փառաւոր հանդէսը իրիկվան դէմ լմնցաւ:

Տերութիւնը որոշեց որ քառսուն օր բայ մնայ Են կարողներուն պալատը՝ աճմէն զարդերովը. հասարակութիւնը երկու օրը անգամ մը կընայ ներս մտնալ. միւս օրերը՝ տոմսակ (թէսկէրէ) ունեցողները պիտի մտնան:

— Կայսերական կառքը Ենկարողներուն եկեղեցին հասածին պէս՝ մէկ արծիւ մը եկաւ ուղղակի դադարին վրա իջաւ:

Ես արծիւը պահած էին մինչեւ այս կէտը՝ մէկ տան մը մէջ Ենկարողներուն պալատին մօտ. ու ալ զատ թողուցիւ էին թուռներ ան վայրկեանին որ կառքը պալատէն ներս պիտոր մտնար:

Ես իրող է ըսել թէ ո՛րչափ զարմացաւ ժողովուրդը, երբոր կայսերական կենդանի նշանը տեսաւ:

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԼՕՆՏՈՒՆ

20 Դեկտեմբեր 1840:

Բամպակ: Եւրօլէօն հնգկատուաւ ապրանքը շատ ուղղեցաւ, ու 2700 պալեա ծախվեցաւ այս շաբաթ 3 1/2 — 4 1/4 փէնս:

Բրինձ: Հատ կուզվի Պինկալայի տեսակը.

այս շաբաթ 5292 տոպրակ վաճառվեցաւ հրամաւրակաւ. լաւ միջակ ապրանքը՝ 12 1/2 շէլին, միջակը՝ 12 շէլին, ու լաւ ճերմակը՝ 13—14 շէլին:

ԼԵՎՈՐԳՈՒՄ

I Դեկտեմբեր 1840:

Բամպակ: Հաբաթմըն է որ այս ապրանքը սկսաւ շարժիլ ու գինէրը քիչ քիչ բարձրացան. որովհետեւ Եւրօլէօնէն եկած գիրքերը կը հաստատեն թէ՛ այս տարվան հունձը անհրկայ անցած տարւ վաններէն խիստ քիչ է. Եւրօլէօնէն վաճառականները (սփէքիւլաթէօր) ամսական մը մէջ 82,000 տոպրակ բամպակ տուին, յուսով ետքը աւելի գնով վաճառելու:

Եւրօլէօնի միացեալ նահանգայ բամպակի հունձերը:

Տարին կըսկի հոկտեմբեր 20 ին, ու կը վերջաւայ միւս տարվան հոկտեմբեր 19 ին:

1839—1840 . 1838—1839

Եւրօլէօն	պալեա	946,905	568,562
Եւրօլէօն		6,767	16,432
Եւրօլէօն		445,725	251,742
Ֆլորիտ		136,257	75,177
Քիօրօն		292,693	205,112
Հարաւային Բարօլին		383,194	210,171
Հիւսիսային Բարօլին		9,934	11,136
Վիլիսի		23,650	22,200
Փիլադէլֆիէն ու Պալմիրէն 3,250			

պալեա 2,248,375 : 1,360,532

1840 ին աւելի եղածը 187,843

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

20 Դեկտեմբեր 1840:

Բաղաքիս առուտուրը անցած շաբաթ մեծ անշարժութեան մէջ էր, Եւրօլէօն տոններուն սրտաւառ. բայց հիմա քանի որ նոր տարին մտանք գործառնութիւնները սկսան բարենշան փոփոխութիւններ ընդունիլ. ուստի հասարակապէս կը յուսային թէ 1841 տարին, առւտուրի կողմանէ, ալ աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ քան զանցեալ տարի:

Բամպակ: Եւրօլէօնի ապրանքը շատ կուզվի ու գինէրը հարուրին 3—5 վրայ գընն թէ Եւրօլէօն փուլ Եւրօլէօն:

Ես տարվան հունձը կըրէի թէ, անցած տարվանէն շատ քիչ է. այս պատճառով համար է որ շատ վաճառականներ կը արտօրան բամպակ գնոյ առնելու: Բայց հիմակ հիմա Եւրօլէօն բամպակները այնքան չուզվի. Եւրօլէօն այս պատճառով կը յուսանք թէ՛ այս տեսակէն յետոյ պիտի փընտրուի:

Եւրօլէօն: Եւրօլէօն ու գերաւաճաւ է: Եւրօլէօն տեսակէն գընն՝ 100—105 ֆունս է խիստ քիչ կըրէի (40 օխան):

Եւրօլէօն 70—72
Եւրօլէօն 85—90

Եւրօլէօն միջարդիւր խառնած 72—75:

Քիօր Եւրօլէօն: Եւրօլէօնի ապրանքը, որ գընն թէ տարին մը կայ 54—55 ֆունսը արժողութիւն ունէր, քիչ ատեն է որ մինչեւ 65 ֆունսը բարձրացաւ խիստ քիչ կըրէի քաղաքէն մէջը (սփէքիւլ) Եւրօլէօն հեղհեղին (սփէքիւլ) պատճառաւ. հիմա մը այն 150 տոպրակ չափ կայ հարուստ վաճառականներուն ձեռքը, որոնք յիշեալ գըննէն պակաս էն խառն:

Ղէհրի: Եւրօլէօն անշարժութեան մէջ էր գըննէր օրէ օր իջնալու վրա էն. վերջի ծախսերը 3 ֆունսի եղած կէս քիչ կըրէի քաղաքէն մէջ. բայց երկամեքները գընն էն. ուստի կըրէի թէ այս տարին պիտի իջնայ այս ապրանքը, ինչու որ անպակաս ամսին տեղէն Ղէհրի կուզայ:

Գիտոր: Ես ապրանքը շատ կուզվի ու գըննէր օրէ օր բարձրնալու վրա էն ինչու որ գըննէր քիչ ապրանք կուզայ, ու գործատուներուն հարկաւորութեան համար ամսին օր անպակաս ծախս ըլլալով, խիստ քիչ ապրանք մնաց քաղաքիս մէջ գըննէր միայն 2300 տոպրակ գիտոր կայ, կէսը Եւրօլէօնի տեսակ, ու կէսը Եւրօլէօնի տեսակ. Եւրօլէօն մէկ բաժինը ճերմակ ու հասարակ ապրանք է, ու մնացած երկու բաժինը սև ու կանանչ:

Վերջի եղած ծախսերուն գըննէր տանք էն:

Ղէհրի ու հասարակ գիտորը՝ 80—85 ֆունս խիստ քիչ կըրէի:

Եւրօլէօն Եւրօլէօնի՝ 85—90
Եւրօլէօն Եւրօլէօն՝ 100—105

Ես վերջի տեսակը հիմա 110 ֆունսէն պակաս էն խառն:

Եւրօլէօն: Չինուսիսի մանալը արդէ վաճառվի, այս ապրանքին գըննէր մինչեւ 9—10 ֆունսի էր. ջաւ կէս քիչ կըրէի համարաւորոյն մէջ (անթրոպոլոգի) հետոյ լավելու որ Եւրօլէօն հունձը Եւրօլէօն կողմէր խիստ քիչ կըրէի, ու Չինուսիսի պէտքով մտնալու ճարը գտերէն, ասոր վրայ խիստ մինչեւ 15 ֆունսը բարձրացաւ ու կըրէի թէ այս գըննէր հաստատ պիտի մնայ, թէպէտեւ բաւական ապրանք կայ քաղաքիս մէջ:

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ. այս (Օրագիր) շաբաթը անգամը կը արգվի:

Գին տարեկան ստորագրութեան 120 դըն է. կանի (փէշին) . ո՛վ որ կուզէ կընայ ստորագրվիլ.

Եւրօլէօն օրագրութեան տարաւոր:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Պարգիս Կարապետովին տունը:

Պարգիս: Եւրօլէօն Եւրօլէօն Պարգիս Կարապետովին տունը:

Եւրօլէօն զրատուր:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Կարապետ Մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն զրատուր:

Պարգիս Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Պարգիս Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին:

Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն Եւրօլէօն մարտին: